

چهل روز پس از جان باختن «کاووس مرادی» در آتش، مرگ او خبری شد

زاگرس در محاصره شعله و شعار

اگر روند غیرمسئولانه متولیان منابع طبیعی ادامه یابد، زاگرس به زودی نابود می‌شود و احتمال دارد در پاییز هم آتش‌گریبان هیرکانی را بگیرد و نفسش را تنگ کند.

استرداد لایحه
«مقابله با محتوای خلاف واقع»

عقب‌نشینی از یک
پیشروی نسجیده

۲

۳

افزایش اعتراضات و بیانیه‌های نهادهای حقوق بشری علیه اقدامات اسرائیل

اعتراف به نسل‌کشی از قلب تل‌آویو

۲

AP

AP

AP

روزنامه سیاسی – اجتماعی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: روح‌الله خدیشی
سردبیر: فاطمه علی‌اصغر
دبیر ویژه:کامانه‌ها؛ شبنم شگوریان
مدیر هنری: تیوا صدییان
دبیر عکس: یاسر خدیشی

دبیر محبظ‌زیست و منابع طبیعی: فاطمه باباخانی
خبرنگاران: فرغ ابوطالی
میرزاده، مرصیه قاضی‌زاده، مریم محمودخواه، کبریا حسین‌زاده، مرجان حاج رحیمی، سمیه ایمانیان، نادره وائل‌ی زاده، کوثر نمک‌شناس، مریم

وراستار: فرح ابوطالی
خبرنگاران: فرغ فکری، حمیدرضا میرزاده، مرصیه قاضی‌زاده، مریم محمودخواه، کبریا حسین‌زاده، مرجان حاج رحیمی، سمیه ایمانیان، نادره وائل‌ی زاده، کوثر نمک‌شناس، مریم سرگز، شیوا کریمی

کافزی‌زاده، ریحانه حیدری، پریسا ساسانی، کوروش دیباج، مجتبی بیگلری
بازاریابی و تبلیغات: محمد زرزادری: فاطمه آقابلائی، الهام سرگز، شیوا کریمی

تماس دفتر تهران: ۰۲۱-۲۸۴۲۱۹۱۰
شماره نامبر: ۰۲۱-۷۴۲۲۰۷۱۵۵
تحریریه: داخلی ۱
استان‌ها: داخلی ۲

برگزاری رویداد: داخلی ۳
مدیرمسئول: داخلی ۴
آگهی استان‌ها: عرفانه پیرلمجدری ۰۹۰۵۲۸۱۲۵۵۹
آگهی‌های تهران: لیلی میرافضل ۰۹۱۹۴۳۷۴۴۶۰

ایمیل سازمان آگهی ها: payamema.adv@gmail.com
ایمیل تحریریه: Khabar.payamema@gmail.com
تلفن: ۰۲۱-۲۸۴۲۱۹۱۰
تلفن: ۰۲۴-۳۳۴۴۸۰۸۶

راه‌هایی که فناوری پیش پای میراث‌فرهنگی می‌گذارد

جاودانگی کلیسای نوتردام با کمک مایکروسافت

کلیسای نوتردام نمادی است از برخوردی که دولت‌ها می‌توانند با آثار تاریخی خود داشته باشند

فردای روزی که کلیسای نوتردام در آتش سوخت و بسیاری از مردم جهان را شوکه کرد، نام «اندرو تالون»، تاریخ‌نگار بلژیکی و دانشیار کالج هنر واسار، به زبان‌ها افتاد. او سه سال قبل، با اسکنرهای لیزری یک نسخه دیجیتال کامل و دقیق از نوتردام تهیه کرده بود. نسخه‌ای که دقت آن به پنج میلی‌متر می‌رسید. هدف تالون از تهیه این نسخه دیجیتال یک آزمایش فنی بود، اما نتیجه کارش در بازسازی نوتردام نقش مهمی ایفا کرد. مدل دیجیتالی او به نقشه‌ای ارزشمند برای بازسازی نوتردام تبدیل شد. با کمک این مدل، معماران توانستند طاق‌ها، پل معلق و تزئینات پیچیده را با دقت میلی‌متری دوباره طراحی کنند. اندرو یک سال پیش از آتش‌سوزی نوتردام در ۴۹سالگی از دنیا رفته بود، اما میراث ارزشمند او و شیوه دقیق ثبت دیجیتال یک بنای تاریخی برای دنیا باقی مانده میراثی که می‌تواند آثار تاریخی را حفظ و جاودانه کند. شش سال بعد از آن آتش‌سوزی عظیم و هشت ماه پس از پایان پروژه بازسازی نوتردام، خبر رسیده که قرار است کپی دیجیتال این بنا به‌شکل سه‌بعدی و با دقت و جزئیات بیشتر توسط مایکروسافت تهیه و در موزه نوتردام ارائه شود. این پروژه نخستین پروژه کپی دیجیتال یک بنای تاریخی نیست، اما به‌گفته مجریان آن جامع‌ترین و کامل‌ترین کپی دیجیتال در نوع خود است. مرور جزئیات منتشرشده از این پروژه این نود را می‌دهد که بهره‌گیری از فناوری در حیطه میراث‌فرهنگی قرار است آینده‌ای متفاوت برای آثار تاریخی رقم بزند، آینده‌ای که در آن میراث گذشتگان با تمام جزئیات جاودانه می‌شوند. اما اینکه شانس جاودانگی نصیب کدام‌یک از آثار ارزشمند تاریخی جهان می‌شود، موضوعی است که پیش‌شرط‌های فراوانی دارد که مهمترین آن اراده دولته

شش ماه پیش از آنکه شعله‌های آتش به جان کلیسای قرون وسطایی نوتردام بيفتند، «ایو اولمن»، رئیس شرکت آی‌کونم، ایده ساخت نسخه دیجیتالی نوتردام را در سر داشته، اما این تصور که وقت برای اجرایی کردن آن بسیار است، انجاشم را به زمانی دیگر موکول کرد. نوتردام اما در آتش سوخت و این فرصت برای همیشه از دست رفت. حالا قرار است همان ایده در بعدی وسیع‌تر و با جزئیاتی بیشتر اجرایی شود. هفته گذشته «برد اسمیت»، نائبرئیس مایکروسافت، اعلام کرد این شرکت با همکاری وزارت فرهنگ فرانسه و شرکت فرانسوی آی‌کونم – که به‌شکل تخصصی در دیجیتالی‌کردن اماکن فرهنگی و تاریخی فعالیت دارد- در حال تهیه کپی دیجیتال کلیسای نوتردام است. آی‌کونم و مایکروسافت پیش‌ازاین تجربه همکاری در تهیه کپی دیجیتال کلیسای سن‌پیترو در واتیکان را داشتند، پروژه نوتردام اما تخصصی‌تر و گسترده‌تر است. دوربین‌های پیشرفته، اسکنرهای لیزری و پهپادها، از تمامی

روایا و اجزای نوتردام تصویربرداری خواهند کرد. این مدل دیجیتال علاوهبر ایجاد آرشیوی جامع از ساختار کلیسا، به‌گفته اولمن، می‌تواند در روندهای مرمت و بازسازی آینده بنا هم کارآمد باشد. این نسخه سه‌بعدی، از طریق پایش خودکار، می‌تواند کوچکترین تغییرات ساختاری از جمله ترک‌های جزئی را هم شناسایی کند. اولمن در گفت‌وگو با

آرژورر گفته است: «پهپاور من، این فناوری در آینده انقلابی در حوزه مرمت آثار تاریخی رقم خواهد زد.» او تأکید کرده که در نسخه دیجیتالی زوایایی که همیشه از دید بازدیدکنندگان پنهان بودند نیز قابل دسترسی است: «ما قادر خواهیم بود فضاهای زیر سقف، ساختار چوبی و تمام جزئیاتی که نمی‌توانید ببینید را به نمایش بگذاریم.» به‌گفته او، این پروژه شامل دیجیتالی‌کردن صحنه‌های تاریخی ایرا

ارفرانه قبادی

اروزنامه‌نگار

خبر

درحالی‌که ایران با بحران شدید کم‌آبی و ناپساامانی‌های محبظ‌زیستی دست‌وپنجه نرم می‌کند، مدیر پایگاه جهانی قنات گوهرریز جوپار کرمان، قنات‌ها را آخرین سنگر تاب‌آوری فلات ایران می‌داند و هشدار می‌دهد بی‌توجهی به این نظام آبرسانی کهن، ایران را با فروپاشی اکولوژیکی مواجه می‌کند.

«امین ماهانی»، با انتقاد از رویکرد نادرست نسبت به قنات‌ها، گفت: «امروز در ایران نزدیک به یک میلیون حلقه چاه حفر شده است، درحالی‌که فقط ۴۰ هزار رشته قنات فعال داریم؛ سازوکارهایی که هزینه کمتر و بازده زیستی بیشتر دارند و تنها راه نجات ما در بحران آبی‌اند.» او معتقد است: «در ادبیات سنتی ایران، قنات خشک نمی‌شود مگر آنکه ذی‌نفعان آن را رها کرده باشند. یعنی اگر بهره‌برداری و نگهداری استمرار داشته باشد، قنات پایدار می‌ماند؛ مثل کودکی که اگر درست پرورش پیدا کند، تا پایان عمر خدمت خواهد کرد.»

قنات گوهرریز جوپار، یکی از یازده قناتی است که در سال ۱۳۹۵ در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شد. این قنات با قدمتی حدود ۶۰۰ سال، هنوز هم با آبدهی ۹۵ لیتر برثانیه فعال است. بنابر گزارش ماهانی، این رقم در ۳۰ سال گذشته بین ۲۴۰ تا ۶۰ لیتر برثانیه نوسان داشته است.

او تأکید کرد قنات‌ها تنها مسیر بومی، سنتی و تاب‌آور ایران برای مواجهه با خشکسالی و تغییر اقلیم‌اند؛ سامانه‌هایی که از اواخر هزاره دوم میلادی تاکنون، جایگزینی برای آنها یافت نشده است.

اندرو تالون در نوتردام انجام داد، در پروژه جدید اما قرار است فضاها عینی‌تر و تعاملی‌تر باشند و در کنار دقت در جزئیات بنا، تجربه متفاوتی از حضور میراث‌فرهنگی در جهان دیجیتال رقم بخورد. علاوهبراین، در حوزه حفاظت از بنا هم پیش‌بینی‌هایی در این پروژه صورت‌گرفته است. در مقاله تخصصی که در سایت church heritage در مورد این پروژه منتشر شده، آمده است: «کلیساهایی مانند نوتردام با مواد مقاومی مانند سنگ آهک و ماسه‌سنگ ساخته شده‌اند، اما پس از قرن‌ها این مواد آسیب‌پذیرتر می‌شوند. کپی دیجیتال به مرمتگران این اماکن را می‌دهد که از وضعیت هر عنصر ساختمانی آگاه شوند. با اتصال این داده‌ها به تحلیل‌های مواد، آنها می‌توانند تعیین‌کنند که مصالح اصلی چگونه با مرور زمان فرسوده شده‌اند و کدام مواد جایگزین مناسبی خواهند بود. این فناوری به مرمتگران کمک می‌کند مواد مختلف را شبیه‌سازی و پیش‌بینی‌کنند که ساختمان چگونه در آینده دوام خواهد آورد. این تحلیل‌های دقیق این امکان را فراهم می‌کند که مواد انتخابی نغفتها با طراحی اصلی بنا هماهنگ باشند بلکه در برابر آلودگی‌های مدرن و تغییر اقلیم مقاوم‌تر باشند. یکی از بزرگترین مزایای کپی دیجیتال این است که مرمتگران می‌توانند با استفاده از آن، سناریوهای آینده را آزمایش کنند. آنها می‌توانند واکنش نوتردام در بارش‌های سنگین را پیش‌بینی کنند یا آثار شرایط اقلیمی مانند موج‌های گرما را بر بنا مشاهده کنند. به‌این‌ترتیب، می‌توانند مشکلاتی را که ممکن است در دهه‌های آینده بروز کند، پیش‌بینی کنند و برنامه‌هایی برای پایداری کلیسا داشته باشند. با کپی دیجیتال، می‌توانیم چشم‌انداز وسیع‌تری داشته باشیم، درحالی‌که نوتردام را حفظ می‌کنیم، برای آینده آن برنامه‌ریزی کنیم.»

نگاه فرهنگی به میراث‌فرهنگی

عصر پانزدهم آوریل ۲۰۱۹ وقتی آتش به جان کلیسای پرخاطره و تاریخ نوتردام افتاد و چشم‌های جهان را نگران به‌سمت خود کشید، شاید کمتر کسی فکری‌کرد این بنا دوباره روزهای شکوه را ببیند. آن روزها فرانسه با اعتراضات هفنگی شنبه‌های سفید روبه‌رو بود و اوضاع سیاسی مطلوبی نداشت، مگرون اما بعد از آتش‌سوزی فارغ از تمام هیاهوهای سیاسی در کشورش، مقابل دوربین تلویزیون ایستاد و از آتش‌سوزی نوتردام گفت و قول داد طرف پنج سال آن را بازسازی کند. واکنش دولت‌مردان فرانسه به این اتفاق، نشان می‌داد حساب میراث تاریخی را از بسیاری مسائل جدا کرده‌اند. کمک‌های مردمی از سراسر دنیا به نوتردام رسید تا پنج سال بعد و در هفتم دسامبر ۲۰۲۴ درهای نوتردام دوباره باز شود. در طول بازسازی نوتردام هم که سیاست فرانسه با چالش‌هایی مواجه بود، روند مرمت و بازسازی نوتردام هرگز زیر سایه اتفاقات سیاسی نرفت، هر چند آیین بازگشایی بنا رنگ‌بویی پررنگ سیاست به خود گرفت، اما متخصصان در پنج‌ساله که بنا مرمت می‌شد، تنها نگاه تخصصی و علمی به آن داشتند و روند این مرمت به شکلی اصولی با تکیه بر مبانی علمی پیش رفت. حالا قرار است نوتردام در فضای دیجیتال و با کمک هوش مصنوعی جاودانه شود. اتفاقی که شاید بتوان آرزوی وقوعش را در بسیاری از بناهای تاریخی ایران و جهان داشت.

سد محافظه‌کاری در مقابل دیجیتالی‌شدن میراث‌فرهنگی

پیش از طرح موضوع کپی دیجیتال برای بناهای تاریخی که بالطبع هزینه بالایی دارد، دیجیتال‌سازی اشیای موزه‌ای و بناهای تاریخی سال‌هاست که به مأموریتی جدی برای متولیان میراث‌فرهنگی در سراسر جهان تبدیل شده است. موضوعی که یونسکو هم بر آن تأکید دارد و بارها به‌بانه‌های مختلف و در مناسبت‌های جهانی مرتبط با میراث‌فرهنگی سعی در یادآوری اهمیت آن برای مدیران بخش میراث‌فرهنگی کشورها داشته است. تأکید یونسکو به توجه به مستندسازی دیجیتال میراث‌فرهنگی ملموس و ناملموس موضوعی است که در مقالات متعدد و اظهارنظرهای کارشناسی بر آن تأکید می‌شود. بسیاری از کشورها اما فوریت و ضرورتی برای توجه به این امر احساس نمی‌کنند و این امر را به‌بانه‌های واهی به زمانی دیگر موکول می‌کنند. درحالی‌که تجربه‌های جهانی نشان داده است بهره‌مندی از این امکانات می‌تواند روند حفاظت و مرمت و معرفی آثار را به میزان قابل‌توجهی بهبود بخشد و تسهیل کند. ایران یکی از کشورهایی است که مسئله مستندسازی در آن چنان‌که باید، مورد توجه قرار نگرفته و یا در اقداماتی ابتدایی متوقف مانده است. این مسئله آتقدیر برای متولیان امر فرهنگ ضروری نبوده که تا به‌امروز حتی یک فهرست ساده دیجیتال در بسیاری از موزه‌ها و آثار تاریخی، به ویژه از آثار و بناهای تاریخی و فرهنگی در اختیار نهادهای خاص تهیه نشده است. با وجود امکاناتی که در این حوزه در دسترس است، بسیاری از بخش‌های مرتبط با میراث‌فرهنگی همچنان ترحیب می‌دهند به فناوری‌های روز بی‌اعتماد باشند. جنگ اخیر اما هشدار جدی بود برای توجه به ضرورت این امر نغفتها و وزارت میراث‌فرهنگی که در میان تمام نهادهای ارگان‌های خاص که بخشی از آثار و بناهای ارزشمند تاریخی ایران را در اختیار دارند. این حقیقت شاید برای بسیاری عجیب باشد، اما هنوز بسیاری از مراکز تاریخی و موزه‌های کشور حتی سایت فعالی که بتوانند با بروشورهای دیجیتال و با اطلاعات آنلاین در دسترس، به پژوهشگران و بازدیدکنندگان خدمات ارائه کند و با بازدید مجازی همراه باشد، ندارند؛ آن‌هم در روزهایی که جهان به ساخت کپی دیجیتال بناهای فاخر و آثار ارزشمند موزه‌ای خود فکر می‌کند. کلیسای نوتردام نمادی است از برخوردی که دولتها می‌توانند با آثار تاریخی خود داشته باشند. پس از آتش‌سوزی، دولت با کمک‌های بین‌المللی در زمانی کوتاه بنا را بازسازی کرد و حالا زندگی دوم نوتردام با تهیه کپی دیجیتال سه‌بعدی آغاز خواهد شد، پروژه‌ای که این نای قرون وسطایی را در عصر دیجیتال جاودانه خواهد کرد. این تجربه نشان می‌دهد راه حفاظت و حتی جاودانگی آثار تاریخی را چندان سختی نیست، تنها باید اراده دولتها و دغدغه آنها برای حفاظت از این آثار بر تمام ادعاها و سخنان تکراری و نگاه‌های رؤیابردارانه و اخبار عوام‌فریب غلبه کند.

مؤسسه فرهنگی-هنری نگارخانه ترانه‌باران با همراهی جمعی از کنشگران فرهیخته فرهنگی، هنری و شهری رویداد فرم‌نگی-هنری «احیا، روایت، هویت» را در خانه پدری جلال آل احمد برگزار می‌کند. در این آیین، کارگاه کاتبان قرآن و کارگاه تخصصی خطوط قرآنی (آموزش و خلق) با حضور اساتید خوشنویسی برگزار می‌شود. گفت‌وگو پیرامون «هویت، رسانه و احیای فضاهای فرهنگی در بافت تاریخی تهران» و رونمایی از طرح «گذر هنر» در کوچه کارکن اساسی از دیگر برنامه‌های این مراسم است. این رویداد روز جمعه، ۱۰ مردادماه ۱۴۰۴ از ساعت ۹ الی ۱۶ در محل خانه پدری جلال آل احمد به آدرس خیابان خیام، محله تاریخی سنگلج کوچه کارکن اساسی، پلاک ۴۳ برگزار می‌شود.ایلنا

کشف چهارمین کتیبه تدفینی در نقش‌رستم

یک باستان‌شناس و پژوهشگر از کشف چهارمین سنگ نوشته تدفینی در محدوده نقش‌رستم مردودشت خبر داد و گفت: این سنگ‌نوشته وابسته به استودانی از اواخر دوره ساسانی و دارای تزئینات بسیار زیبایی است که در نوع خود کم‌نظیر است و تزئینات گنبدی‌شکل با نقوش ترسیمی بر فراز آن در استودان‌های دوره ساسانی کمتر به چشم می‌خورد و تداعی عروج به عالم بالا و چشم‌اندازی از معماری این دوره تاریخی است.

«یوالحسن اتابکی»، باستان‌شناس، درباره کشف چهارمین کتیبه تدفینی دوره ساسانی در محدوده نقش‌رستم مردودشت گفت: دگرگونی مناسک و شیوه‌های تدفین با گسترش دین زرتشتی در فلات ایران با رویه‌های متفاوتی همراه شده که امروزه منابع باستان‌شناسی گستره وسیعی از این دگرگونی‌ها را در اختیار ما قرار می‌دهد. شمار چشمگیری از استودان‌ها و دیگر ساختارهای تدفینی مربوط به دوره ساسانی در حوالی شهر استخر، تخت‌جمشید، نقش‌رستم و در زادگاه شاهان «فرته‌دار» و «ساسانی» ایجاد شده‌اند که برخی از آنها دارای سنگ‌نوشته‌هایی مربوط به اواخر دوره ساسانی هستند.

این باستان‌شناس بیان کرد: امروزه انواع متفاوتی از شیوه‌های تدفین از دوره ساسانی به کمک کتیبه‌های تدفینی و نوشته دینی بر ما آشکار شده است. این استودان در پنج سطر به خط پهلوی کتابی و به‌شکل خوابیده(عمودی) به نگارش درآمده که ترجمه آن چنین است:

«این دخمک پسر نیک‌داد؟
بهشت
برین بهرش
باد.»خبرگزاری بیستان

پيام ما ديروز

خبر

صدور سند مالکیت برای تخت‌جمشید

اسناد مالکیت تخت‌جمشید، باغ ارم، سد درودزن و دریاچه پریشان از سوی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور صادر شد. این اسناد پس از طی فرایند دقیق تثبیت مالکیت و اجرائی کامل حدنگاری، در قالب سند تک‌برگ رسمی به نمایندگان دستگاه‌های متولی واگذار شد.

«حسن بابایی»، رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، در مراسم واگذاری این اسناد با تأکید بر اهمیت تثبیت مالکیت اماکن ملی و عمومی گفت: «امروز با اهدای اسناد رسمی و حدنگاری‌شده به دستگاه‌های مسئول، گام بزرگی در مسیر تثبیت مالکیت ملی و صیانت حقوقی از میراث تمدنی، منابع طبیعی و زیرساخت‌های کشور برداشته شده است. مجموعه‌هایی مانند تخت‌جمشید و باغ ارم، نه‌تنها میراث‌فرهنگی ایران بلکه بخشی از هویت جهانی ما هستند. همچنین، منابعی نظیر دریاچه پریشان یا سد درودزن، در زمره ذخایر استراتژیک ملی قرار دارند و تثبیت مالکیت آنها به جلوگیری از سوءاستفاده و تعرض‌های احتمالی کمک شایانی می‌کند.»

به‌گفته بابایی: «سند رسمی، نه‌تنها پشتوانه حقوقی مالکیت است، بلکه ابزار مدیریت بهینه و پاسخگویی دقیق‌تر دستگاه‌های متولی نیز به‌شمار می‌آید. در سال‌های اخیر، با عزم ملی برای اجرائی طرح حدنگاری، بیش از ۹۹ درصد از اراضی منابع ملی حدنگاری شده‌اند. این دستاورد بزرگ موجب شده است که پدیده‌هایی همچون زمین‌خواری، کوه‌خواری و دست‌اندازی‌های غیرقانونی به اراضی عمومی به‌شدت کاهش پیدا کند.» او با بیان اینکه تثبیت مالکیت به‌معنای ایجاد شفافیت حقوقی است، گفت: «اگر سند رسمی برای این منابع صادر نشده باشد، مقابله با سوءاستفاده‌گران بسیار دشوار خواهد بود. ما امروز برای میراث و منابع خود سپری قانونی ایجاد می‌کنیم.» ایسنا

برگزاری رویداد «احیا، روایت، هویت»

در خانه پدری جلال آل احمد

مؤسسه فرهنگی-هنری نگارخانه ترانه‌باران با همراهی جمعی از کنشگران فرهیخته فرهنگی، هنری و شهری رویداد فرم‌نگی-هنری «احیا، روایت، هویت» را در خانه پدری جلال آل احمد برگزار می‌کند. در این آیین، کارگاه کاتبان قرآن و کارگاه تخصصی خطوط قرآنی (آموزش و خلق) با حضور اساتید خوشنویسی برگزار می‌شود. گفت‌وگو پیرامون «هویت، رسانه و احیای فضاهای فرهنگی در بافت تاریخی تهران» و رونمایی از طرح «گذر هنر» در کوچه کارکن اساسی از دیگر برنامه‌های این مراسم است. این رویداد روز جمعه، ۱۰ مردادماه ۱۴۰۴ از ساعت ۹ الی ۱۶ در محل خانه پدری جلال آل احمد به آدرس خیابان خیام، محله تاریخی سنگلج کوچه کارکن اساسی، پلاک ۴۳ برگزار می‌شود.ایلنا

کشف چهارمین کتیبه تدفینی در نقش‌رستم

یک باستان‌شناس و پژوهشگر از کشف چهارمین سنگ نوشته تدفینی در محدوده نقش‌رستم مردودشت خبر داد و گفت: این سنگ‌نوشته وابسته به استودانی از اواخر دوره ساسانی و دارای تزئینات بسیار زیبایی است که در نوع خود کم‌نظیر است و تزئینات گنبدی‌شکل با نقوش ترسیمی بر فراز آن در استودان‌های دوره ساسانی کمتر به چشم می‌خورد و تداعی عروج به عالم بالا و چشم‌اندازی از معماری این دوره تاریخی است.

«یوالحسن اتابکی»، باستان‌شناس، درباره کشف چهارمین کتیبه تدفینی دوره ساسانی در محدوده نقش‌رستم مردودشت گفت: دگرگونی مناسک و شیوه‌های تدفین با گسترش دین زرتشتی در فلات ایران با رویه‌های متفاوتی همراه شده که امروزه منابع باستان‌شناسی گستره وسیعی از این دگرگونی‌ها را در اختیار ما قرار می‌دهد. شمار چشمگیری از استودان‌ها و دیگر ساختارهای تدفینی مربوط به دوره ساسانی در حوالی شهر استخر، تخت‌جمشید، نقش‌رستم و در زادگاه شاهان «فرته‌دار» و «ساسانی» ایجاد شده‌اند که برخی از آنها دارای سنگ‌نوشته‌هایی مربوط به اواخر دوره ساسانی هستند.

این باستان‌شناس بیان کرد: امروزه انواع متفاوتی از شیوه‌های تدفین از دوره ساسانی به کمک کتیبه‌های تدفینی و نوشته دینی بر ما آشکار شده است. این استودان در پنج سطر به خط پهلوی کتابی و به‌شکل خوابیده(عمودی) به نگارش درآمده که ترجمه آن چنین است:

«این دخمک پسر نیک‌داد؟
بهشت
برین بهرش
باد.»خبرگزاری بیستان